

Prof. zw. Jerzy Fober

Cieszyn 06.04.2021

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wydział Sztuki i Nauk o Edukacji

Instytut Sztuk Plastycznych w Cieszynie

Ocena dorobku dydaktycznego, artystycznego oraz organizacyjnego dr Sebastiana Mikołajczaka sporządzona w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie Sztuki, w dyscyplinie Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki, wszczętym przez Wydział Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Dr Sebastian Mikołajczak jest absolwentem Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu gdzie w 2005 roku obronił z wyróżnieniem dyplom, w ramach specjalizacji z zakresu Rzeźby. Od 2009 pracuje w swojej macierzystej uczelni najpierw, jako asystent w Zakładzie Rzeźby Instytutu Artystycznego, a od 2013 roku do chwili obecnej, jako adiunkt w Katedrze Architektury Wnętrz i Rzeźby Instytutu Artystycznego. Pracę doktorską w dyscyplinie Sztuki Piękne obronił w 2010 na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Swoje dotychczasowe, dydaktyczne doświadczenie zdobywał realizując zajęcia na Kierunku Rzeźby z zakresu Medalierstwa i Małych Form Rzeźbiarskich oraz Unikatowych Technik Medalierstwa gdzie prowadził również proseminarium magisterskie, a także na Kierunku Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki w ramach zajęć z zakresu Rzeźby i Kopii oraz Podstaw Rekonstrukcji Snycerskiej. Na Kierunku Rzeźby był także recenzentem i promotorem prac dyplomowych. Bez wątpienia nauczanie tak specjalistycznych przedmiotów wymaga od prowadzącego nie tylko zdolności pedagogicznych i teoretycznego przygotowania, ale przede wszystkim rzeczywistej wiedzy opartej o własne doświadczenie, o sumę wielu technologicznych sukcesów i porażek budujących ostatecznie jego profesjonalizm. Jak pisze w swoim autoreferacie habilitacyjnym

*Nieustannie szukam artystycznych środków wypowiedzi, dostosowując do nich materiały i techniki, a nawet opracowując własne technologie.*¹

Poza prowadzonymi zajęciami od początku swojej pracy na uczelni dr Sebastian Mikołajczak angażował się w liczne projekty i artystyczne wydarzenia o zasięgu międzynarodowym, ogólnopolskim i wewnątrz uczelnianym. Jako pomysłodawca od 2009 roku w kolejnych, dwunastu

---

1. S. Mikołajczyk, Wykaz dorobku artystycznego z dokumentacji habilitacyjnej

edycjach pełnił rolę koordynatora Międzynarodowego Projektu Medalierskiego - unikalnego przeglądu twórczości studentów i pedagogów uczelni artystycznych z różnych krajów świata (Bułgarii, USA, Turcji, Japonii, Meksyku, Izraela, Niemiec, Chorwacji, Portugalii, Hiszpanii, Litwy, Łotwy, Węgier i Polski) uczących sztuki medalierskiej w ramach realizowanych u siebie programów. W latach 2013 - 2018 współorganizował kolejne pięć edycji Toruńskiego Festiwalu Nauki i Sztuki. W 2020 roku obok prezentacji własnej twórczości prowadził warsztaty medalierskie w Tsukuba i Tokio zorganizowane przez prof. Shinji Miyasaka z Art & Design University of Tsukuba w Japonii. Jest również współautorem stałej ekspozycji wystawienniczo - edukacyjnej zatytułowanej „Twórca i produkcja pieniądza” otwartej w 2016 roku, w Centrum Pieniądza Narodowego Banku Polskiego w Warszawie. W zakresie działalności organizacyjnej uczelni, w latach 2015 - 2018 pełnił funkcję członka Rady Programowej Kierunku Rzeźba. Prowadził i organizował warsztaty rzeźbiarskie dla kandydatów na studia oraz prezentacje w ramach Dni Otwartych Wydziału Sztuk Pięknych. W latach 2016 i 2018, jako juror był Członkiem Kapituły Nagrody im. Tymona Niesiołowskiego za najlepszy dyplom.

W okresie po uzyskaniu stopnia doktora, od 2010 do 2020 roku Sebastian Mikołajczak prezentował swoją twórczość na trzech wystawach indywidualnych (2018 - Muzeum Okręgowym im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, 2019 - Muzeum Monet i Medali Narodowego Banku Słowacji oraz w Medialia Gallery New York, USA) a także na dwudziestu dwóch ogólnopolskich oraz dziewięćdziesięciu sześciu zagranicznych wystawach zbiorowych i licznych sympozjach artystycznych (Portugalia, Łotwa, Bułgaria, Finlandia, Niemcy, Litwa, Słowacja, USA, Szkocja, Holandia, Japonia, Rosja, Belgia, Izrael, Ukraina, Estonia, Kanada). Jego prace znajdują się między innymi w tak znaczących kolekcjach, jak British Museum w Londynie (Wielka Brytania), Narodowego Muzeum Carskie Sioło w Sankt Petersburgu (Rosja), Irlandzkim Muzeum Narodowym w Dublinie, Muzeum Narodowym Litwy w Wilnie, Museum International Centre of Contemporary Medal in Seixal (Portugalia), Muzeum Sztuki Medalierskiej we Wrocławiu i Centrum Pieniądza Narodowego Banku Polskiego w Warszawie. Sebastian Mikołajczak jest także laureatem wielu prestiżowych, międzynarodowych i krajowych konkursów z zakresu medalierstwa i projektowania monet (2016 - „Najbardziej inspirującej monety świata” dla srebrnej, monety NBP „Jan Karski” w konkursie „Coin of the Year” (COTY), w Nowym Yorku USA; 2017 - I Nagrody w Konkursie Centralnego Banku Irlandii na srebrną monetę o nominale 15 euro poświęconą twórczości Jonathana Swifta w 350 rocznicę urodzin, w Dublinie, Irlandia; 2018 - I Nagrody w Konkursie Centralnego Banku Estonii na srebrną monetę o nominale 15 euro poświęconą 150 rocznicy urodzin Jana Tonissona, w Tallinie, Estonia oraz I Nagrody w konkursie „Coin Constellation’2018”, w kategorii Moneta klasyczna dla monety kolekcjonerskiej NBP Wielcy

ekonomiści - Mikołaj Kopernika; 2019 - III Nagrody w konkursie na projekt monety „Coin Design Competition'2019” w Osace, Japonia). W latach 2013 - 2020 był także laureatem osiemnastu nagród za projekty monet kolekcjonerskich i obiegowych wraz z ich realizacją, w konkursach Narodowego Banku Polskiego. Jest członkiem Międzynarodowej Federacji Sztuki Medalierskiej (FIDEM) oraz Stowarzyszenia Artystycznego „Otwarte” w Toruniu. W 2018 roku otrzymał Stypendium Marszałka Województwa Kujawsko - Pomorskiego, Medal „Thorunium” za zasługi dla miasta przyznany przez Prezydenta Torunia oraz Odznaczenie Medallist Honoris Causa za szczególne zasługi w dziedzinie medalierskiej przyznane przez prof. Bogomila Nikolova z Narodowej Akademii Sztuk Pięknych w Sofii, Bułgaria. Doceniany przez władze własnej uczelni dwukrotnie otrzymywał indywidualne a trzykrotnie zespołowe wyróżnienie Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Już w pierwszym zdaniu przygotowanego na potrzeby habilitacyjne wykazu własnego dorobku artystycznego Sebastian Mikołajczak jasno deklaruje

*Głównym obszarem mojej twórczości jest medalierstwo i projektowanie monet,*²

i chociaż do 2012 roku zakres jego twórczych zainteresowań obejmował także rzeźbę i artystyczną instalację, to ostatecznie zawęził się on do równie wymagającej, co niszowej działalności w ramach medalierstwa artystycznego oraz bliższego sztuce użytkowej projektowania monet. Dzisiaj sam dostrzega pozytywny wpływ wcześniejszych rzeźbiarsko - instalacyjnych doświadczeń na stałą obecność materiałowego i technologicznego eksperymentu w jego twórczości. Dokonał jednak wyboru zgodnego z własną wrażliwością i rzeczywistą pasją na rzecz bardzo kameralnej formy artystycznej wypowiedzi,. Formy przez wielu rzeźbiarzy lekceważonej i traktowanej tylko, jako okazjonalny dodatek do codziennej, poważnej twórczości. Jednak dla twórcy specjalizującego się w artystycznym medalierstwie ta, jak każda inna dyscyplina oferuje interesujący, własny potencjał kreatywnych rozwiązań.

*Traktuję medalierstwo, jako formę zapisu otaczającej mnie rzeczywistości i refleksji nad nią. Ta potrzeba zapisu przywołuje wspomnienia moich małych konstatacji rysunkowych z młodzieńczych notatników. Dziś przybiera ona formę medalierskich komentarzy.*³

W kolejnym, zacytowanym fragmencie Sebastian Mikołajczak zwraca uwagę na bardzo osobisty wymiar swoich realizacji, który obok zewnętrznych zleceń i konieczności spełniania konkursowych kryteriów determinuje charakter jego sztuki medalierskiej. Innym rodzajem intymności jest sama istota artystycznego przedmiotu dostosowanego do objętości ludzkich dłoni i odkrywania w tak osobistej relacji tajemnicy „drugiej strony”.

2, 3. S. Mikołajczyk, Autoreferat z dokumentacji habilitacyjnej – „Dlaczego medalierstwo?”

Z zakresu Artystycznego Medalierstwa do zestawu habilitacyjnego Sebastian Mikołajczak wybrał czternaście prac uporządkowanych w trzy Cykle: *Świat*, *Postacie* i *Mity*. Pierwszy z nich tworzy siedem medali - *Światowa ruletka* (2014), *Raport o stanie świata 2015 - Matroszka* i *Conditio humana* (2015), *Tożsamość I* i *Tożsamość II* (2017), *Iluminacja* (2018) i *Świat dziecka* (2019). W tym cyklu za najciekawszy uważam medal zatytułowany *Tożsamość I* z 2017 roku, który pomimo klasycznej formy buduje niezwykłą przestrzeń człowieka współczesnego, zmumifikowanego popkulturą dyktaturą. Pozostałe wydają się zbyt ilustracyjne, bliskie narracji społecznego plakatu jak *Raport o stanie świata 2015 - Matroszka*, *Iluminacja* i *Świat dziecka* lub niebezpiecznie wchodzące w obszar współczesnego gadżetu, jak *Światowa ruletka* czy *Tożsamość II*. Zdecydowanie bardziej interesujące są dwa pozostałe cykle. Niewątpliwie na ich artystyczną jakość, syntezę treści i trafność ostatecznego rozwiązania miały wpływ wcześniejsze, wspomniane przez autora doświadczenia w zakresie rzeźby oraz rzeźbiarskiej instalacji. Jest to szczególnie widoczne w tych pracach, które poszerzając pojęcie współczesnego medalierstwa przejmują cechy i środki przypisane przede wszystkim małej formie rzeźbiarskiej, jak w medalach *Maria Curie-Skłodowska* i *Samuel Beckett (Postacie)* czy *Bachus* i *Szyf (Mity)*. Jednak ponownie za najbardziej wartościowe plastycznie uważam dwa formalnie tradycyjne, lecz technologicznie innowacyjne medale ze szkła: *Ludwig van Beethoven* z 2010 roku i *Stajnia Augiasza* z roku 2019. W pierwszym przypadku z powodu lapidarności formy i niezwykle trafnego użycie materiału, w którym fragment partytury napisanej przez niesłyszącego kompozytora tworzą pęcherzyki powietrza podobnie jak w wodzie wygłuszającej wszelkie dźwięki oraz w *Stajni Augiasza* gdzie po za metaforą papierowej koperty transparentność użytego materiału potęguje wrażenie informacyjnej inwigilacji.

O ile we współczesnym Medalierstwie zakres zewnętrznych wpływów może być stosunkowo niewielki a ostateczny rezultat pracy bywa manifestacją artystycznej wolności, to projektowanie monet zatwierdzanych przez narodowe instytucje finansowe i ostatecznie emitowanych przez państwowe mennice musi być formą konstruktywnego kompromisu.

*Każda emisja monety ma status aktu prawnego. Od fazy projektu po produkcję jest ona uwarunkowana licznymi procedurami wynikającymi z planu emisyjnego danego państwa.*⁴

Wyjaśnia Sebastian Mikołajczak w części swego autoreferatu poświęconej projektowaniu monet. Trzeba by dodać (itd. itd. itd.), ponieważ ilość poza artystycznych warunków, które musi spełnić współczesny autor numizmatycznej realizacji skutecznie eliminuje z tej konkurencji niejednego medaliera. Tym bardziej należy docenić twórcę, który nie tylko wygrywa konkursy i zdobywa prestiżowe nagrody, ale przede wszystkim ma w Polsce oraz innych krajach emisyjne realizacje. Z dzisiejszej perspektywy o monetach starożytnego Rzymu czy średniowiecznej Europy możemy

---

4. S. Mikołajczyk, Autoreferat z dokumentacji habilitacyjnej – „Projektowanie monet”

powiedzieć, że były małymi płaskorzeźbami naznaczonymi wrażliwością swego autora a różnica pomiędzy medalem a monetą poza motywem ikonograficznym i wielkością niemal nie istniała. Zapewne wynikało to nie tylko z obowiązującego kanonu i stylu epoki, ale także a może przede wszystkim z podobnego procesu ich wytwarzania. Moneta współczesna stała się samodzielnym, bardziej designerskim, niż artystycznym bytem zdominowanym możliwościami i technologiczną perfekcją procesu produkcyjnego.

Spośród wielu realizacji numizmatycznych do zestawu habilitacyjnego Sebastian Mikołajczak wybrał cztery projekty. Pierwszym jest wyemitowana przez Narodowy Bank Polski w 2014 roku, w setą rocznicę urodzin Jana Karskiego srebrna moneta dziesięciozłotowa,

...gdzie w sposób całkowicie innowacyjny, po raz pierwszy na monetach emitowanych przez NBP zastosowany został na powierzchni lustra bardzo delikatny mikrodruk wykonany techniką laserową⁵,

jak wspomina Siemowit Kalukiewicz, Dyrektor Produkcyjno - Operacyjny Mennicy Polskiej. Jednak o artystycznej jakości tego projektu decyduje niezwykle trafny symbol klucza, użyty w mniej i odpowiednio bardziej dosłowny sposób na awersie i rewersie oraz intrygujący minimalizm całej kompozycji. Kolejnym projektem, chociaż w zaproponowanym zestawie najbardziej tradycyjnym jest również zrealizowana dla NBP srebrna, dziesięciozłotówka z serii "Wielcy polscy ekonomiści - Mikołaj Kopernik". Moneta, jak deklaruje autor budująca narracje w charakterystyczny dla jego twórczości sposób, a który ja dostrzegam w lustrzanym odbiciu kompozycji stron i plastycznej grze negatywu z pozytywem. Trzecia, srebrna moneta o nominale 15 Euro wyemitowana przez Centralny Bank Irlandii w 2017 roku z okazji 350 rocznicy urodzin Jonathana Swifta wybita została w niemieckiej mennicy Meyer. W przypadku tej realizacji poza trafną „odповідzią na zadany temat” Sebastian Mikołajczak musiał się zmierzyć z jeszcze innym wyzwaniem zakomponowania tylko jednej strony monety, ale tak, aby z drugą obligatoryjnie narzuconą stanowiła ona oczywistą jedność. Uzyskał to poprzez odwrócenie proporcji powierzchni różnie odbijających światło, co uważam za niezwykle profesjonalny zabieg. Ostatnią, czwartą realizacją jest nietypowa moneta określona, jako „obiekt monetarny” o nominale 5 dolarów, wybita przez Mennicę Polską dla Nowej Zelandii w 2019 roku i zatytułowana „Genesis: Creation of de World”. Właściwie są do dwie monety odpowiednio nacięte, tak, aby można je złożyć w jedną, przestrzenną całość i toczyć. Wydaje się, że ta realizacja jest jakąś dziwną formą technologicznego popisu i numizmatycznego gadżetu epatującego nadmiarem środków (srebro, selektywne złocenia, kryształy, laserowe matowienie), który chociaż pokazany na wystawie World Money Fair 2019 w Berlinie mógłby się równie dobrze ukrywać w jajku kinder dla bogatych.

---

5. S. Mikołajczyk, Autoreferat z dokumentacji habilitacyjnej – „Projektowanie monet”

Dr Sławomir Mikołajczak jest medalierem i projektantem monet o niezwyklej dorobku artystycznym. Nagradzany w licznych konkursach i artystycznych sympozjach. Wiele zaprojektowanych przez niego monet zostało wyemitowanych przez narodowe instytucje finansowe w Polsce i innych krajach. Jego prace znajdują się w wielu prestiżowych kolekcjach polskich i zagranicznych. Od 2009 roku zajmuje się dydaktyką artystyczną na macierzystej uczelni dzieląc się swoją wiedzą i zawodowym doświadczeniem z kolejnymi rocznikami studentów. Jest nie tylko entuzjastą, ale i skutecznym promotorem uprawianej dziedziny artystycznej w organizowanym od dwunastu lat w Międzynarodowym Projekcie Medalierskim.

Po przeanalizowaniu dorobku dydaktycznego, artystycznego oraz organizacyjnego w oparciu o otrzymaną dokumentację w pełni popieram wniosek Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu o nadanie dr Sebastianowi Mikołajczakowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie Sztuki, w dyscyplinie Sztuki Plastyczne i Konserwacja Dzieł Sztuki.

Prof. Jerzy Fober

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, connected strokes that form a stylized, somewhat abstract shape.